

CER-direktiivin kansallinen toimeenpano

Direktiivi kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä (CER-direktiivi)

- Annettu 14.12.2022, voimaan 16.1.2023, implementoitava 17.10.2024 mennessä (lainsäädäntöperusta: artikla 114)
- CER-direktiivi ja NIS2-direktiivi täytäntöön pantava yhteensovitetusti
- Antaa yhteiset perusteet EU maille tunnistaa kriittiset toimijat. Vahvistaa kriittisten toimijoiden ja toimintojen häiriönsietokykyä ja tehostaa viranomaisten välistä koordinaatiota ja yhteistyötä EU:ssa ja jäsenvaltioiden välillä
- Seuraus turvallisuusympäristön muutoksista sekä pitkällä (sisämarkkinoiden toimintavarmuus) että lyhyellä (Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, sen heijastusvaikutukset) aikavälillä
- 11 sektoria: energia, liikenne, pankkiala, rahoitusmarkkinoiden infrastruktuuri, terveys, juomavesi, jätevesi, digitaalinen infra, julkishallinto (pl. keskuspankit, oikeuslaitos ja lainsäädäntöelimet), avaruus sekä elintarvikkeiden tuotanto, jalostus ja jakelu
- CER on minimisäätelyä, toimeenpanossa voidaan huomioida kansalliset toimintamallit, sekä mahdolliset kansalliset laajennukset

Kansallinen lainsäädäntöhanke

- Hanketyö käynnistetty joulukuussa 2022
- Hankkeen kesto 2024 loppuun saakka
- Hankkeessa mukana kaikki valtioneuvoston ministeriöt
- Sisäministeriö vastaa yleislain valmistelusta ja kukin ministeriö vastaa toimialakohtaisen sääntelyn valmistelusta
- Linjauksia varten asetettu ohjausryhmä (edustajat SM, VNK, OM, PLM, LVM, MMM, TEM)

Asettamispäätös:

- Selvittää lainsäädännön nykytila
- Laatia ehdotukset CER-direktiivin mukaisten viranomaistoimintojen ja viranomaisvalvonnan järjestämiseksi keskitetysti valtioneuvoston alaisuuteen (VNS 1/2022 vp)
- Laaditaan hallituksen esityksen muotoon ehdotus puitelaiksi ja sektorikohtaisen lainsäädännön muutoksiksi

Ajankohtaista lainsäädäntöhankkeessa

- Suomelta puuttuu kriittisen infrastruktuurin suojaamisen lainsäädäntö (U71/2020)
- Hanke selvittää parhaillaan kriittistä infrastruktuuria koskevan lainsäädännön viranomaistoiminnan järjestämismallivaihtoehtoja osana CER-direktiivin (EU2557/2022) toimeenpanoa
- Tällä hetkellä Suomessa ei ole viranomaista, jolle olisi säädetty direktiivin edellyttämiä poikkihallinnollisia valvonta- ja raportointitehtäviä. Osalla direktiivin soveltamistoimialoista on useita valvovia viranomaisia tai vastaavia toimijoita
- Hankkeelle on annettu tehtävä arvioida viranomaistehtävien järjestämistä kolmen eri lähestymistavan kautta (hajautettu malli, koordinaatio- ja yhteensovittamismalli ja keskitetty malli)
- Vaihtoehtojen arvioinnissa on huomioitava, että kyberturvallisuudirektiiviä (NIS2, EU2555/2022) sovelletaan suoraan CER-kriittisiksi tunnistetuiksi toimijoiksi niiden koosta riippumatta
- Toimeenpanossa on varmistettava kriittisen infrastruktuurin suojaamisen ja kyberturvallisuustoiminnan synergia sekä yritystoimijoille tulevan hallinnollisen taakan ja yhteiskunnan kriisinkestävyyden tasapaino

Aikataulu

- sidosryhmäkuuleminen 6/2023
- HE luonnos 10/2023, kuulemiset 10-12/2023
- HE Eduskuntaan kevätistuntokaudella 2024
- CER Laki voimaan viim. 17.10.2024
- Kansallinen strategia ja riskiarvio viim. 17.1.2026
- Kriittisten toimijoiden määrittäminen 17.7.2026
- Kriittisten toimijoiden riskiarviot 9 kk:n kuluessa (2027)
- Kansallisen yhteyspisteen raportti komissiolle 17.7.2028
- Komission kertomukset Euroopan parlamentille 17.7.2027 ja 17.6.2029

Mitä uutta direktiivi tuo?

Jäsenvaltioille

- strategia
- kansallinen kriittisiä toimijoita koskeva riskiarvio
- kriittisten toimijoiden määrittäminen (tunnistaminen)
- toimivaltaisen viranomaisen (viranomaiset) nimeäminen
- kansallisen yhteyspisteen nimeäminen (single point of contact)
- tuki kriittisille toimijoille
- jäsenmaiden välinen yhteistyö
- Taustantarkistukset
- Valvonta- ja seurantaregiimin järjestäminen jäsenmaassa

Kriittisille toimijoille

- riskinarvio
- kriisikestävyyssuunnitelmat
- yhteyshenkilön nimeäminen
- tapahtumailmoitukset (24 h/1 kk) (toimivaltainen viranomainen ilmoittaa komissiolle jos koskee väh. 6 jäsenmaata, POCin kautta muille jäsenmaille)

Direktiivin merkitys kriittisille toimijoille

- Keskeiset määräykset direktiivin artikloissa 12-15
- Riskinarviointi, toimenpiteet resilienssin varmistamiseksi, poikkeailmoitukset
- Yhteistyö valvontaviranomaisten kanssa
- Olemassa olevien suunnitelmien ja varautumistoimien hyödyntäminen, toimivaltainen viranomainen voi vahvistaa
- Kansallinen strategia, kansallinen riskiarvio, miten jalkautuvat yritysten jatkuvuudenhallintaan

12 Artikla, kriittisten toimijoiden suorittama riskinarviointi

- Kriittisten toimijoiden suoritettava riskiarviot vähintään 4 v välein
- Riskinarvioinnissa huomioitava jäsenvaltioiden riskiarviot ja kaikki riskit, jotka voivat estää tarjoamasta olennaisia palveluja
- Huomioitava laajasti kaikki luonnon ja ihmisen aiheuttamat riskit
- Huomioitava missä määrin muut kriittiset toimijat ovat riippuvaisia ko. keskeisestä palvelusta
- Riskiarviona voidaan hyödyntää muita riskiarvioita, jotka perustuvat säädöksiin ja jotka relevantteja kriittisen toimijan riskinarvioinnissa
- Toimivaltainen viranomainen voi vahvistaa olemassa olevan riskiarvion soveltuvuuden CER riskiarvioksi

13 Artikla, kriittisten toimijoiden toimenpiteet häiriönsietokyvyn varmistamiseksi

- Kriittisten toimijoiden toteutettava toimenpiteet, jotka tarpeen
 - Poikkeamien ehkäisemiseksi
 - Tilojen ja kriittisen infran fyysiseksi suojaamiseksi
 - Poikkeamien vastatoimiksi, torjunnaksi ja lieventämiseksi (mm. riskinhallinta, kriisinhallinta, hälytyskäytännöt)
 - Poikkeamista palautumiseksi, ml. Liiketoiminnan jatkuvuudensuunnittelu ja vaihtoehtoisten toimitusketjujen kartoittaminen keskeisen palvelun jatkamiseksi
 - Henkilöstöturvallisuuden kannalta (ml. Kriittisiä tehtäviä hoitavien määrittäminen, pääsyoikeudet, taustatarkastukset, koulutus ja pätevyysvaatimukset)
 - Em. toimenpiteiden koulututtamiseksi ja harjoittamiseksi
- Kriittisen henkilöstön määrittelyssä huomioitava ulkopuolisten palveluntarjoajien henkilöstö
- Kriittisten toimijoiden laadittava häiriönsietokykyä koskeva suunnitelma. Olemassa olevia relevantteja suunnitelmia ja toimenpiteitä voidaan hyödyntää ja toimivaltainen viranomais voi vahvistaa toimien asianmukaisuuden
- Kriittisten toimijoiden nimettävä yhteyshenkilöt toimivaltaisille viranomaisille.
- Jäsenvaltio voi pyytää komission neuvontaoperaatiota tukemaan kriittistä toimijaa, neuvontaoperaatio edellyttää kriittisen toimijan suostumusta
- Komissio laatii ei-sitovat suuntaviivat kriittisten toimijoiden toteutettavista toimenpiteistä.
- Komissiolta täytäntöönpanosäädökset teknisiä ja menetelmiä koskevista eritelmistä, jotka koskevat kriittisten toimijoiden toimenpiteitä

14 Artikla, taustatarkastukset

- Kriittiset toimijat voivat esittää turvallisuusselvityspyyntöjä henkilöistä, joilla
 - Arkaluonteinen rooli, erityisesti häiriönsietokyvyn kannalta
 - Valtuudet päästä kriittisen toimijan tiloihin, tietoihin tai valvontajärjestelmiin
 - Koskee myös niitä, joita ollaan ottamassa em. tehtäviin
- Taustatarkastusten oltava oikeasuhtaisia ja välttämättömiä
- Minimivaatimuksina henkilöllisyyden tarkastus ja rikosrekisteritietojen tarkastaminen

15 Artikla, poikkeamista ilmoittaminen

- Kriittinen toimija ilmoittaa toimivaltaiselle viranomaiselle poikkeamasta, joka häiritsee tai voi häiritä keskeisten palveluiden tarjoamista
- 24 h kuluessa poikkeamailmoitus
- 1 kk kuluessa yksityiskohtainen raportti
- Huomioitava erityisesti:
 - Käyttäjien lukumäärä ja osuus, joihin häiriö vaikuttaa
 - Häiriön kesto
 - Maantieteellinen vaikutusalue
- Toimivaltaisen viranomaisen ilmoitettava komissiolle, jos koskee 6+ jäsenvaltiota
- Ilmoitukset keskitetyn yhteyspisteen kautta muille keskitetyille yhteyspisteille
- Toimivaltaisen viranomaisen annettava mahdollisimman pian:
 - Tiedot jatkotoimista, ml. tukitoimet
 - Ilmoitus yleisölle, jos yleisen edun mukaista

17 ja 18 Artiklat, Euroopan kannalta erityisen merkittävät kriittiset toimijat

- Kriittiset toimijat, jotka tarjoavat keskeisiä palveluita vähintään kuudelle jäsenvaltiolle tai kuudessa jäsenvaltiossa
- Toimijan ilmoitettava jäsenvaltiolle toimittamansa palvelut ja mille / missä jäsenvaltioille palveluita toimittaa. Jäsenvaltion ilmoitettava tiedot komissiolle
- Komissio ratkaisee statuksen ja antaa tästä tiedon toimijalle
- Komissio järjestää neuvontaoperaatioita kriittisen toimijan toimenpiteiden arvioimiseksi omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion pyynnöstä. Edellyttää kriittiseksi toimijaksi määrittäneen jäsenvaltion suostumusta
- Komissiolle toimitettava pyynnöstä tiedot kriittisen toimijan riskiarviosta, resilienssitoimista ja toimijaan kohdistetuista valvonta- ja täytäntöönpanotoimista
- Neuvontaoperaatio raportoi komissiolle ja ao. jäsenvaltioille. Jäsenvaltioita kuultuaan komissio esittää lausunnon jäsenvaltiolle, jonka on toteutettava lausunnossa suositellut toimenpiteet

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi